

SMĚRNICE K PREVENCI RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ

Vypracoval:	Bc. Eva Znojemská, DiS. art., MBA, ředitelka školy
Vydal:	Bc. Eva Znojemská, DiS. art., MBA, ředitelka školy
Pedagogická rada projednala dne	21. 9. 2022
Směrnice nabývá platnosti ode dne:	21. 9. 2022
Směrnice nabývá účinnosti ode dne:	21. 9. 2022

Obecná ustanovení: Na základě ustanovení § 165, odst. 1., písm. a) zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) v platném znění vydávám jako statutární orgán školy tuto směrnici.

(1) Směrnice

- vymezuje aktuální terminologii, která je v souladu s terminologií v zemích EU
- popisuje jednotlivé instituce v systému prevence a úlohu pedagogického pracovníka
- definiuje Preventivní program
- doporučuje postupy pedagogů při výskytu vybraných rizikových forem chování dětí a mládeže

(2) Primární prevence rizikového chování se na škole zaměřuje prioritně na předcházení rozvoje rizik, které směřují zejména k následujícím rizikovým projevům v chování žáků:

- agrese, šikana, kyberšikana, násilí, vandalismus, intolerance, antisemitismus, extremismus, rasismus a xenofobie, homofobie
- užívání všech návykových látek, spektrum poruch příjmu potravy,
- prevence úrazů,
- projevy syndromu týraného dítěte, sebepoškozování, domácí násilí,
- problémové situace týkající se žáků s PAS (poruchy autistického spektra).

(3) Aktivity školy jsou cíleně směřovány k efektivní specifické primární prevenci a eliminaci aktivit z oblasti neefektivní primární prevence. K rozpoznání a zajištění pomoci včasné intervence zejména v případech: traumatických zážitků domácího násilí, šikanování, násilného chování, týrání dítěte, experimentování s návykovými látkami, rizikových stravovacích návyků vedoucích k poruchám příjmu potravy (mentální bulimie, mentální anorexie).

(4) Na stánkách MŠMT najdeme mnoho příloh („*Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č.j. 21291/2010-28*“), která obsahují praktická doporučení pedagogům škol, jak se zachovat při výskytu určitého rizikového chování ve školách.

Článek 2

Vymezení základních pojmů

(1) Základním principem primární prevence rizikového chování u žáků je výchova k předcházení a minimalizaci rizikových projevů chování, ke zdravému životnímu stylu, k rozvoji pozitivního sociálního chování a rozvoji psychosociálních dovedností a zvládnání zátěžových situací osobnosti.

(2) Specifická primární prevence – aktivity a programy, které jsou zaměřeny specificky na předcházení a omezování výskytu jednotlivých forem rizikového chování žáků. Jedná se o:

- všeobecnou prevenci, která je zaměřena na širší populaci, aniž by byl zjišťován rozsah problému nebo rizika,
- selektivní prevenci, která je zaměřena na žáky, u nichž lze předpokládat zvýšený výskyt rizikového chování,

- c) indikovanou prevenci, která je zaměřena na jednotlivce a skupiny, u nichž byl zaznamenán vyšší výskyt rizikových faktorů v oblasti chování, problematických vztahů v rodině, ve škole nebo s vrstevníky.

(3) Nespecifická primární prevence – veškeré aktivity podporující zdravý životní styl a osvojování pozitivního sociálního chování prostřednictvím smysluplného využívání a organizace volného času, například zájmové, sportovní a volnočasové aktivity a jiné programy, které vedou k dodržování určitých společenských pravidel, zdravého rozvoje osobnosti, k odpovědnosti za sebe a své jednání.

(4) Efektivní primární prevence – vytváření dobrého klimatu ve třídě a skupině, osvojování a rozvoj sociálně emočních dovedností a kompetencí, konstruktivní zvládání konfliktů a zátěžových situací, odmítání legálních a nelegálních návykových látek, zvyšování zdravého sebevědomí a sebehodnocení, stanovování realistických cílů, zvládání úzkosti a stresu apod. Principy efektivní a vyhodnotitelné primární prevence jsou založeny na soustavnosti, dlouhodobosti, přiměřenosti.

(5) Neúčinná primární prevence:

- a) zastrašování a triviální přístup: „prostě řekni ne“, citové apely, pouhé předávání informací, potlačování diskuse, stigmatizování a znevažování osobních postojů žáka/studenta, nezapojení žáků/studentů do aktivit a nerespektování jejich názorů
- b) hromadné kulturní aktivity by měly být pouze doplňkem, na který by měla vždy navazovat diskuse v malých skupinkách

(6) Minimální preventivní program – dokument školy je zaměřený zejména na výchovu a vzdělávání žáků ke zdravému životnímu stylu, na jejich osobnostní a emočně sociální rozvoj a komunikační dovednosti. Minimální preventivní program je založen na podpoře vlastní aktivity žáků, zapojení celého pedagogického sboru školy a spolupráci se zákonnými zástupci nezletilých žáků školy. Minimální preventivní program je vyhodnocován průběžně a na závěr školního roku je hodnocena efektivita zvolených strategií primární prevence.

(7) Školní preventivní strategie je dlouhodobým preventivním programem pro školy. Vychází z omezených časových, personálních a finančních investic se zaměřením na nejvyšší efektivitu, je naplánován tak, aby mohl být řádně uskutečňován. Přizpůsobuje se struktuře školy, respektuje rozdíly ve školním prostředí, snižuje výskyt rizikových forem chování. Pojmenovává problémy z oblasti rizikových forem chování, čímž pomáhá zejména jedincům, kteří pocházejí z nejvíce ohrožených skupin (minoritám, cizincům) při zajištění jejich lidských práv a povinností.

(7) Sociálně patologické jevy postihují fatální jevy ve společnosti (alkoholismus, krádeže, vraždy apod.), k nimž mimo jiné také musí směřovat opatření primární prevence. Ve školním prostředí pedagogové pracují s rizikovým chováním, vůči němuž zaujímají účinná primárně preventivní opatření s cílem minimalizace projevů i rizik takového chování a případně je diagnostikují a následně přijímají efektivní opatření.

8) Ochrana údajů.

Škola (a její zaměstnanci) ve smyslu evropského nařízení ke GDPR zachovává mlčenlivost a chrání před zneužitím data, údaje a osobní údaje a zaměstnanců školy, citlivé osobní údaje, informace o zdravotním stavu dětí, žáků a studentů a výsledky poradenské pomoci školského poradenského zařízení a školního poradenského pracoviště, shromažďuje pouze nezbytné údaje a osobní údaje, bezpečně je ukládá a chrání před neoprávněným přístupem, neposkytuje je subjektům, které na ně nemají zákonný nárok, nepotřebné údaje vyřazuje a dál nezpracovává.

Článek 3

System organizace a řízení primární prevence rizikového chování u žáků

(1) Postavení a úkoly MŠMT, krajských úřadů, Krajských školských koordinátorů prevence, metodiků prevence v pedagogicko-psychologické poradně jsou dány materiálem MŠMT „*Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č.j. 21291/2010-28*“.

(2) **Ředitel školy** je zodpovědný za prevenci a za řešení zjištěných projevů rizikových forem chování. Vytváří podmínky pro předcházení rozvoje rizikového chování a to zejména:

- a) pravidelným vyhodnocováním Preventivního programu
 - b) zapracováním do školního řádu aktuálních problémů souvisejících s výskytem rizikového chování ve škole,
 - c) dalším vzděláváním pedagogů v oblasti specifické primární prevence rizikového chování žáků
 - d) podporou týmové spolupráce pedagogických pracovníků při vyhodnocování Preventivního programu
- Učitelé školy:** vytváří bezpečnou atmosféru a pozitivní sociální klima ve třídě, podporují pozitivní sociální interakci mezi žáky třídy, garantují spolupráci školy se zákonnými zástupci nezletilých žáků, získávají přehled o osobnostních zvláštностech žáků třídy a o jejich rodinném zázemí.

Článek 4

Začlenění primární prevence rizikového chování u žáků

(1) Do školního řádu je začleněna problematika rizikového chování žáků.

(2) Každý pedagogický pracovník dbá, aby uplatňovaná prevence rizikového chování u žáků byla prováděna tak, aby se dotýkala jejich důstojnosti, seberealizace, spokojenosti v rodinných vztazích, tvořivosti, schopnosti žít v souladu s rozmanitou kulturou a světem. Vliv pedagogů se u žáků zaměřuje na tyto aspekty: péče o sebe sama, volba zdravého způsobu života, pocit bezpečí ve škole, navázání kamarádských vztahů, udržení přátelských vztahů, cílená pomoc svým spolužákům.

V Brně 15. 9. 2022

Bc. Eva Znojemská, DiS. art., MBA
ředitelka školy